

Jul på museet

Stavanger Museum inviterer til

Julcarrangement på Breidablikk

Søndag 14. desember
kl. 11. 00 til 16. 00

Julespill, juleaktiviteter, hestekjøring, julemat

Billetter:

Voksne/barn: kr. 60,-

Julegaveideer?

Vi hjelper deg med ideer til julegavehandelen! Museumsbutikkene på de ulike museene har et rikt utvalg av alternative gaver til de som "har alt"!

Stavanger Museum i Muségt.16: Flotte smykker, leker for barn, tankenøtter mm.

Sjøfartsmuseet: Cd med lyd av båtmotorer: "Dunk dunk" I og II. "På lur i tåka", cd med lyden av flere av kystens fyr. Maritim litteratur for voksne og barn., skuleglass, leker. Nylig ankommet! Den offisielle og rykende ferske dvd'en fra Nordsteamfestivalen 2008!

Barnemuseet: Pompel og Pilt-effekter. Leker

Hermetikkmuseet: Årgangssardiner, Claus Andersens enke-julesardiner, leker

Foreningen Gamle Stavanger
inviterer til

Julemarked

første søndag i advent
30. desember
kl.11. 00 til 16. 00

Åpne kunstnerverksteder og gallerier, kaféer. Vektene fra Valberglårnet vokter i gatene. Kramboden på Sjøfartsmuseet er åpen fra Nedre Strandgate, og her kan man kjøpe gammeldags julesnob og fine julegaver. Barna kan være med å pynte juletreet og leke i utstillingen "Sjauing på kaien". Omvisning på norsk og engelsk.

På Hermetikkmuseet røykes det brisling og laks. Iddisklubben Norway Brand er tilstede. Salg av Årgangssardiner, nye sardinvarianter og andre gaver. Barna kan også her få være med å pynte juletreet. Omvisning på norsk og engelsk.

Billetter til Sjøfartsmuseet og Hermetikkmuseet,
Begge museer på én billett. (NB! spesialpris 30.nov-08)
Barn, studenter, honnør: 10,- Voksne: 30,-

Glem heller ikke: **Søndag 7.desember**

Røykesøndag på Norsk Hermetikkmuseum. Røyking av brisling. Iddisklubben Norway Brand er tilstede. Sjeining av iddisar. Iddisutstillingen skal demonteres i løpet av desember måned. Benytt denne anledningen til å se iddisar og gjenstander fra en av Norges største private samlinger!

B

Ansvarlig redaktør: Ove Magnus Bore
Redaksjon: Inger Aspelund og Ingrid L. Tjernsland,
Trykk: Allservice

AVSENDER:
Stavanger Museum
Muségt.16
4010 STAVANGER
www.stavanger.museum.no
post@stavanger.museum.no

Museums-Tidende

Informasjonsavis for Stavanger Museum Nr. 1 November 2008 Årgang 17

STAVANGER MUSEUM - 1 DES 2008 & 2
Biblioteket

Museumsreformen

Sjøfartsmuseet planlegger framtiden

Rekord på Revtingen

Ergoterapeuter på Barnemuseet

Pompel og Pilt

Nyervervinger på Hermetikkmuseet

Julemarked i Gamle Stavanger

Julcarrangement på Breidablikk

Samarbeidsprosjekt mellom
sjøfartsmuseene i Stavanger
og Gdansk

2000 nye dyr til museet

Thomas Chr. Wyller på Oljemuseet

Bli medlem i venneforeningen til
Vestlandske skolemuseum

God Jul!

Leder: OPPFØLGING AV MUSEUMSREFORMEN -EN DYD AV NØDVENDIGHET

Av Ove Magnus Bore, fungerende museumsdirektør

Illustrasjon: Kurt Wathne

Den statlige museumsreformen går neste år mot en avslutning. Forslaget til statsbudsjett for 2009 gjør skeptikernes dystre spådommer til skamme. De økonomiske løftene som lå i stortingsmelding 22 (1999-2000), den såkalte ABM-meldinga, blir nå faktisk oppfylt.

Reformen har tatt lengre tid enn forutsatt, men kanskje var dette nødvendig. Det var mange vanskelige utfordringer som skulle finne sin løsning. 340 museumsenheter er gjennom fusjoner redusert til under 100, og vil sannsynligvis ende på et tall rundt 75. En slik prosess er ikke problemfri. Oppfatningene om hvor vellykket resultatet er blitt, er selvsagt delte. Men at reformen har skapt mer profesjonelle, mer slagkraftige

og mer dynamiske institusjoner, er det liten tvil om. Det er all grunn til å se fram til med spenning resultatet av den planlagte evalueringen som vil følge i etterkant av reformen.

Et ankepunkt mot museumsreformen har vært at den i alt for stor grad har fokusert på struktur, organisasjon og formaliteter, og for lite på det faglige innholdet. Ikke minst har Museumsforbundet påpekt dette. Kultur- og kirkedepartementet har tatt disse signalene. I forslaget til statsbudsjett for 2009 sies det klart at hovedfokuset i årene som kommer, vil ligge på en faglig kvalitetsheving av museene på områder som samlingsforvaltning, formidling, utstillingsvirksomhet, forskning og prosjektutvikling. Samtidig har kultur- og kirkeministeren satt i gang arbeidet med ny stortingsmelding om museene.

Dette kan vanskelig tolkes annerledes enn at Staten på sin side er innstilt på å følge opp museumsreformen også i kommende statsbudsjett. Kun da kan det grunnlaget som nå er lagt i et reorganisert norsk museumsvesen, få full samfunnsmessig effekt.

Fremsidebilde:

Musets taksidermist, Torfinn Opedal, vant andrepriis for utstopping av dette revehodet i mesterskap i taksidermi under Nordisk konservatorkongress i Göteborg i august 2007. Under det samme mesterskapet vant han også gullmedalje for arbeidet med velkjente "Gaupe" som ble en attraksjon under Rovdyrutstillingen.

2000 nye dyr

Et funn for museet

Stavanger Museum har kjøpt 2000 dyr og fugler etter en preparant fra Barkøy i Troms. Alf Tore Mjøs betegner nyvervingen som et funn for museet når man nå er i gang med planleggingen av nye zoologiske utstillinger. I disse dager er zoologisk avdeling i full sving med å pakke opp og artsbestemme dyrene.

Maskiner, tegninger, og maskintegninger – på Hermetikkmuseet

Av Piers Crocker, avdelingsleder Industrihistorisk avdeling
Foto: Lars M. Foss Monsen

I 2008 ble det slutt på sardinproduksjonen på norsk jord – sardinfabrikken King Oscar i Davanger på Askøy ble nedlagt. Og snart skal Norconserv AS – tidligere Hermetikkindustriens laboratorium – flytte sin virksomhet fra Niels Juels gt. 50 til Ullandhaug.

Avviklingen av norsk sardinindustri gjør Hermetikkmuseets arbeid enda viktigere enn før og i kjølvannet av nedleggelsene øker museets samlinger. I oktober fikk museet en falsemaskin, trolig fra 1920-årene. Den var nokså nedrustet, men av en type som ikke fantes i samlingene. King Oscar-fabrikken på Askøy var giveren. Neste gave i rekken var en unik loddemaskin for fiskeboller fra ca. 1930, gitt av Firda Canning. Den trengte også en del restaureringsarbeid, som ble utført av Eirik Aarebrot ved Arkeologisk museum i Stavanger. Den nyeste gaven var en teinevaskemaskin og hermetikkindustriens første datastyrte telleapparat, begge gaver fra Norconserv.

Før i tiden reiste de ansatte ved maskinavdelingen ved Hermetikkindustriens laboratorium rundt til hermetikkfabrikker i hele Norge for å kontrollere, reparere og justere maskiner. Dermed hadde laboratoriet

"Bee-Brand"

"Mange opplever iddisane som små kunstverk".

Detalj fra Hermetikkmuseet

arkitekttegninger over de aller fleste hermetikkfabrikker i landet. Alle disse er nå gitt til Hermetikkmuseet. I tillegg beholdt heldigvis King Oscar-fabrikken på Askøy flere av disse tegningene. Tegningsarkivene ved fabrikken og i Hermetikklaboratoriet ga til sammen et tilstrekkelig grunnlag for å rekonstruere både komplette maskiner, i tillegg til reservedeler til maskiner fra senere perioder.

Mange opplever iddisane som små kunstverk. Og igjen takket være fabrikken i Davanger har museet fått tak i flere kartonger med King Oscar iddisar fra senere perioder. Disse vil bli delt ut under "sjeininger" på Hermetikkmuseet.

Iddisutstillingen i Hermetikkmuseets 2. etasje kommer til å demonteres i løpet av desember måned. Benytt anledningen til å se iddisar og gjenstander fra en av Norges største private samlinger! Vi jobber nå med to nye utstillinger: "Hermetikkbyen Stavanger" og "Kvinner i hermetikkindustrien".

Noen nye salgsartikler må også nevnes: Det har gått en stund siden siste "årets krus" ble presentert ved Hermetikkmuseet. 2009-utgaven blir "Bee Brand". Fra Davanger fikk vi også nummererte utgaver av flere gamle King Oscarplakater i begrenset antall. Disse er nå klare for salg under julemarkedet i Gamle Stavanger 30. november.

For de av dere som trodde at sardiner på boks besto av enten ett – eller to lags sardiner i olivenolje, pluss kanskje i tomatsaus eller Middelhavets kryddersaus, har jeg gleden av å fortelle at det finnes ni forskjellige typer, inklusive tverrpakket ("crosspack"), og i tillegg "Santa Claus" brand, pluss kippers. Nye varianter: prøv for eksempel dijon sennep, balsamic viniagrette eller gourmet chipotle saus. God (jule)middag!

Motstandsarbeid og Griniopphold Thomas Chr. Wyller på Norsk Oljemuseum

Stavanger Museums venneforening og Norsk Oljemuseum arrangerer et spennende møte med Thomas Chr. Wyller fredag 5. desember kl. 12. 30 til 13. 30
Alle er velkomne!

Stavanger Sjøfartsmuseum planlegger framtiden

Tekst: Anne Tove Austbø, konservator Stavanger Sjøfartsmuseum
Foto: Ingrid L. Tjemsland

Barn rigger seil og navigerer på Technische museum, Berlin

Sjøfartsmuseet planlegger fornyelse og ekspansjon av det eksisterende museumsanlegget i Nedre Strandgate 17&19&21. 20.-25. oktober var staben på studietur til Berlin for å hente inspirasjon og oppleve nye impulser. Byen ble valgt på grunn av de store fornyelsesprosjektene som har vært iverksatt innenfor museumsverden og i kulturlivet etter samlingen av det tidligere Øst- og Vest-Tyskland. Den viktigste målsettingen med turen var å studere formidlingsformer og publikumstiltak ved både nyetablerte museer og ved gamle institusjoner som gjennomfører store fornyelses- og rehabiliteringsprosjekter. Programmet inkluderte blant annet besøk ved det tyske historiske museet, det jødiske museet, det nasjonale tekniske museet, DDR-museet og Pergamonmuseet. I tillegg ble det anledning for å studere de siste års byutvikling ved byvandring, elvesightseeing og besøk ved flere minnesmerker.

Staben på Sjøfartsmuseet på studietur til Berlin. F.v. avdelingsleder Harald Hamre, konsulent Trude Eriksen, konservator Anne Tove Austbø og marinarkeolog Endre Elvestad

Samarbeidsprosjekt mellom museer i Aserbajdsjan og Norge

Anne Tove Austbø har i 2008 deltatt i et samarbeidsprosjekt ledet av Arkeologisk museum i Stavanger. I 2006-2007 viste museet utstillingen "Karavanserai. Aserbajdsjan - lidenes rike". Arkeologisk museum i Stavanger, ABM-utvikling, det norske Utenriksdepartementet og Det aserbajdsjanske Kulturdepartementet videreførte samarbeidet med et utviklingsprosjekt rettet mot museer i Aserbajdsjan. Hovedtema var å utvikle kunnskap innen formidling og konservering i museene.

Anne Tove Austbø ble invitert til å delta og ha et særlig ansvar for å vise norske museers formidlingsarbeid til brede publikumsgrupper, spesielt til barn og familier. En norsk og en aserbajdsjansk arbeidsgruppe gjennomførte i løpet av 2008 tre seminarer, henholdsvis to i Baku og ett i Norge. I løpet av prosjektperioden besøkte arbeidsgruppen rundt 30 museer og kulturminner i Norge og Aserbajdsjan, med påfølgende workshops og analyser av museenes formidling og konserveringsarbeid. Prosjektet ble avsluttet av at den aserbajdsjanske kulturminister og den norske ambassadøren i Baku åpnet fotoutstillingen "Impressions and Dialogues" i Baku 4. november.

Utsikt fra Shirvan Shah palasset mot Kaspiahavet Foto: Siri Sløttvåg

Tekst og foto: Alf Tore Mjøs, ornitolog og konsulent ved zoologisk avdeling

Rekord på Revtangen Ornitologiske Stasjon

Ringmerking av trekkfugler på Revtangen Ornitologiske Stasjon hører inn under de gjøremål som årlig prioriteres høyt på virksomhetsplanen til Zoologisk avdeling, Stavanger Museum. I 2008 har vi satset enda litt mer enn vanlig, med en målsetting om å dokumentere stasjonens potensiale på en god måte. I løpet av 2009 skal vi utforme en strategisk plan for hvordan stasjonen skal drives videre. Resultatene fra 2008 er en viktig del av dette arbeidet.

Sesongen har vært noe bedre enn gjennomsnittet rent værmessig. Etter en kald mars måned var det mye bra vær (om enn ikke de helt store temperaturene) i april og mai. Nytt av året var en økt satsing i sommermånedene enn tidligere, for å få merket flere av de lokalt produserte ungfuglene. Dette ga interessante resultater for arter som gråtrost, stær, gråspurv, pilfink, bokfink og grønnefink. August og september i år var vesentlig bedre rent værmessig enn det var i 2007, mens oktober, som tradisjonelt er den beste måneden i året, dessverre var preget av dårlig vær og få dager med dekning sammenlignet med i fjor. Fangst av vadefugler på Revtangen ble prioritert i perioden juli til ut september, men først i slutten av august var det såpass store mengder som rastet at det ble fart i fangsten.

Hagesanger

Totalt ble det merket nesten 1300 vadere, et godt resultat sammenlignet med de seinere år. Totalt er det pr. midten av november ringmerket ca. 12700 fugler i 2008, noe som innebærer en kraftig forbedring av den tidligere årsrekorden (knappe 9000 fugler i 2007). Spesielt gode resultater ble oppnådd for mange av de insektspisende artene som overvintrer i tropiske strøk, noe som er gledelig. Disse artene går under fellesbetegnelsen "tropikktrekkere", og det er et spesielt stort behov for å merke større mengder av disse siden det fremdeles er temmelig ukjent hvor disse har sine vinterområder. Blant arter med svært gode årstotaler kan vi trekke fram myrsnipe (846), polarsnipe (131), lappspove (40), perleugle (45), heipierke (518), trepielerke (174), gransanger (101), løvsanger (1058), munk (510), hagesanger (848), rørsanger (173) og sandsvale (784). Blant spesielle godbiter (sjeldne arter) kan vi nevne åkerrikse, sibirpielerke, dvergfluesnapper, nattergal og en møller som tilhørte en av de østlige underartene halimodendri eller margelanica. Sistnevnte er ikke tidligere påvist i Norge, og en sikker identifikasjon vil avhenge av en DNA-analyse av to halefjær fra fuglen.

En av sesongens viktige oppdagelser var at sandsvaler enkelt lot seg lokke inn i fangstnettene ved å spille sandsvalelyd på et av høytaleranleggene i fangsthagen.

Foto: Alf Tore Mjøs

Pompel og Pilt på Barnemuseet

Av Tove K. Galta, driftsleder ved Norsk Barnemuseum

4. oktober åpnet utstillingen "Dukketeater underveis" på Norsk Barnemuseum. Her vises over 50 av familien Mykles dukketeaterdukke, inkludert de berømmelige barnetv-figurene Gorgon Vaktmester, Pompel og Pilt. Serien om de absurde reparatørene ble sendt på NRK første gang i 1969, og gikk i reprise i 1973, 1976, 1979 og 1985. Etter dette ble serien sett på som upedagogisk og skremmende for barn, og NRK besluttet å ikke sende den igjen. Men Pompel og Pilt hadde mange fans som ba om gjensyn med sine barndomshelter, og NRK ga til slutt etter for presset og viste serien en siste gang i 1994. I dag har Pompel og Pilt egen fanklubb med rundt tusen medlemmer på face-book, og man finner knapt noen fra 70-tallsgenerasjonen Barnetv-tittere som ikke har en eller annen mening om Pompel og Pilt. Det var derfor stor stas for oss at Pompel og Pilts mamma, Bjørg Mykle, kom på besøk og holdt et inspirerende foredrag om dukketeater på Barnemuseet 8. november. Over 5000 personer har til nå sett utstillingen, som vekker både hyggelige og, for noen, uhyggelige minner om barndommens stunder foran TV-skjermen.

Årets julegave til Pompel og Pilt-generasjonen! De senere år er serien kommet ut på DVD, og kan nå kjøpes blant annet på Norsk Barnemuseum. I forbindelse med utstillingen har Barnemuseet også produsert stilige Pompel og Pilt-effekter som krus, T-skjorter, kjøleskapsmagneter og nøkkelringer. Her finner du garantert julegaven til Pompel og Pilt-generasjonen!

Pompel og Pilt - populære dukker på Barnemuseet

VESTLANDSKE SKOLEMUSEUM
STAVANGER

ER DU INTERESSERT I SKOLEHISTORIE?

Av Sigmund Sunnanå, leiar i skulemuseumslaget for Rogaland

Bli medlem i Skolemuseumslaget i Rogaland! Skolemuseumslaget for Rogaland har til oppgave å samle inn skolehistorisk stoff av eldre og nyare dato, spesielt frå Rogaland. Stoffet blir presentert i Skolehistorisk årbok for Rogaland. Årboka har nå kome ut i 25 år.

Styret er interessert i tips til emne og tema som kan vere aktuelle for årboka. Medlemmer i skolemuseumslaget er enkeltpersonar og skolar. Medlemskontingenten er p.t. kr 75,-. Årboka er gratis for medlemmene.

Vestlandske skolemuseum

Skolemuseumslaget har adresse:
Skolemuseumslaget for Rogaland,
Zetliztv. 26, 4017 Stavanger.
Tlf. 51587607. Kontonr. er: 3201.13.54792
Leiar av styret,
Sigmund Sunnanå,
Øvre Stokkav. 44, 4023 kan også kontaktast.
Tlf. 51560320 / 97191891.

Hva kan en ergoterapeut gjøre på Norsk Barnemuseum?

Av Liv Tone Larsen & Solfrid Skjerahaug

Vi er to ergoterapistudenter som har hatt praksis ved Norsk Barnemuseum i 12 uker. Hovedmålet med praksisen har vært universell utforming. Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. Universell utforming er en langsiktig strategi for samfunnsendring. Disse endringene skal oppstå gjennom generelle tiltak, samfunnsplanlegging, produktdesign, arkitektur og service. Denne strategien jobber for et åpent og inkluderende samfunn.

Hovedmålsettingen i ergoterapeututdanningen er aktivitet og deltagelse i samfunnet, og universell utforming et viktig element i dette arbeidet. Ergoterapeuter kan gjennom sitt arbeid øke tilgjengelighet og gi alle mennesker like muligheter

til å delta i aktiviteter og i samfunnet ellers.

Ergoterapeuten kan bidra til å styrke verdien av deltakelse og mestring til aktivitet ved å tilrettelegge gjennom tilpasninger av omgivelser. Mens vi har vært i praksis ved Barnemuseet har vi tatt for oss lokalet fra inngangspartiet til amfi og toalettene og sett på hva som kan endres for at museet skal bli tilgjengelig og brukervennlig for alle.

Det er vanlig å dele funksjonsnedsettelsene inn i tre hovedgrupper; Bevegelseshemning, orienteringshemning og miljøhemning. Noen av tiltakene vi har kommet med forslag til, er enkle tiltak som å ommøblere og flytte på enkelte gjenstander, som for eksempel skilter. Mens andre tiltak krever mer både av midler og personer for å få det til (eksempel; lage ledelinje og markere trappene). Vi har også sett på hvordan det er å være besøkende ved museet. I den forbindelse har vi laget en rapport angående tilgjengeligheten.

Denne prosessen har vært utrolig spennende og lærerik for oss! Det er først nå når vi har vært i praksis at vi ser alle behovene til de ulike funksjonsnedsettelsene.

Samarbeid mellom sjøfartsmuseene i Gdansk og Stavanger

Tekst og foto: Anne Tove Austbø

Det nasjonale polske sjøfartsmuseet i Gdansk planlegger åpningen av et nytt, stort maritimt kultursenter i 2011.

Denne store kranen i Gdansk er byens mest kjente kulturminne

Målet med satsingen er å styrke og modernisere formidlingen av den polske sjøfartshistorien og maritim kulturarv i Østersjøområdet. Prosjektet finansieres hovedsakelig av norske EØS-midler. Stavanger Sjøfartsmuseum har inngått avtale om partnerskap med vår kollegainstitusjon om samarbeid i utvikling av utstillinger og innhold.

Det nye senteret skal bygges midt i den historiske bykjernen i Gdansk, i tilknytning til byens mest kjente bygning, den store trekranen bygd på 1400-tallet. Før byggingen starter, må flere eksisterende museumsbygninger rives og byggetomten undersøkes av arkeologer.

Det nye komplekset planlegges som et moderne opplevelsessenter som tar i bruk interaktive formidlingsformer, lek- og lær-aktiviteter og digital teknologi.

Det konkrete arbeidet med å planlegge en felles utstilling er allerede startet. Den skal vises i Gdansk ved åpningen av senteret våren 2011, og i Stavanger våren 2012. Utstillingens tema vil være marinarkeologisk forskning i Polen og Norge, og hvordan denne forskningen bidrar til å påvise historiske kontakter mellom Stavanger-regionen og Gdansk.

SJØFARTSMUSEETS KONTOR HAR FLYTTET

Som kjent har Stavanger kommune kjøpt Nedre Strandgt. 21. Bygningene skal renoveres og det meste av arealene skal stilles til disposisjon for Stavanger Sjøfartsmuseum. En ekstern prosjektledelse skal sammen med museet utarbeide planer for hvordan eiendommen kan utvikles. Sjøfartsmuseets personale har imidlertid allerede flyttet inn i 2. etasje i den bygningen som ligger til gaten, ikke den som ligger mot Vågen. Vår nye inngang er gjennom smijernsporten. Her er vi i ferd med å komme i orden i kontorlokaler som ble rehabilitert i 1980-årene og som museets håndverkere har pusset opp. Våre nye telefonnumre er: Anne Tove Austbø: 51842757, Endre Elvestad: 51842756, Trude Eriksen: 51842752 og Harald Hamre: 51842754.